

Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE)

Om faget

Fagets relevans

Faget KRLE skal gi elevene grunnlag for å forstå seg selv, andre og verden rundt seg. Gjennom kunnskap om ulike religioner og livssyn får elevene evne til å leve i og med mangfold i hverdags-, samfunns- og arbeidslivet. KRLE gir elevene kompetanse til å svare på etiske utfordringer i ulike sammenhenger.

Opplæringsloven gir føringer for at kristendom, andre verdensreligioner og livssyn skal presenteres på en objektiv, kritisk og pluralistisk måte i undervisningen.

I tillegg er det andre krav til faget som følger av loven:

§ 2-4. Undervisninga i faget kristendom, religion, livssyn og etikk

§ 2-3 a. Fritak frå aktivitetar m.m. i opplæringa

Læreplanen legger til rette for at kristendom, jødedom, islam, buddhisme, hinduisme, sikhisme og livssynshumanisme kan behandles enkeltvis og i sammenheng. Til sammen skal elevene bli godt kjent med bredden av religioner og livssyn.

Om lag halvparten av undervisningstiden i faget skal brukes på kristendomskunnskap. Dette sikres gjennom skolenes arbeid med kompetansemålene.

Overordnet del slår fast at alle elever i grunnskolen skal få innsikt i det samiske urfolkets historie, kultur, samfunnsliv og rettigheter (pkt. 1.2).

Kjerneelementer

Kjerneelementene i KRLE rammer inn det mest betydningsfulle innholdet i faget og beskriver det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget.

Kjennskap til religioner og livssyn

Faget skal gi kunnskap om og forståelse for kristendom og andre religioner og livssyn lokalt, nasjonalt og globalt og på individ-, gruppe- og tradisjonsnivå. Elevene skal også få innsikt i hvordan kristendom og andre religioner og livssyn inngår i historiske prosesser og henger sammen med samfunnsendringer og kulturarv. Elevene skal bli kjent med mangfoldet av religioner og livssyn, og de ulike tradisjonenes indre mangfold. Faget skal gi grunnlag for refleksjon over majoritets-, minoritets- og urfolksperspektiver i Norge.

Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder

Elevene skal undersøke og utforske kristendom og andre religioner og livssyn som sammensatte fenomener gjennom bruk av varierte metoder. Deres forståelse av religioner og livssyn utdypes og

utfordres gjennom analyse av og kritisk refleksjon over kilder, normer og definisjonsmakt. Kjennskap til ulike syn på og definisjoner av religioner og livssyn inngår i kjerneelementet og er vesentlig for å forstå og håndtere mangfold.

Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar

Faget handler om ulike måter mennesker har nærmet seg spørsmål om mening, identitet og virkelighetsbilde gjennom religioner, livssyn, etikk og filosofi. Faget skal gi rom for refleksjon, filosofisk samtale og undring ved å utforske eksistensielle spørsmål. Elevene skal også kunne forholde seg til spørsmål det er dyp uenighet om.

Kunne ta andres perspektiv

Faget skal gi elevene mulighet til å utvikle egne synspunkter og holdninger i møte med andre gjennom innenfra- og utenfra-perspektiver og gjennom dialog og refleksjon over likheter og forskjeller. På den måten skal faget bidra til at elevene utvikler interesse og respekt for hverandre uavhengig av kulturell, sosial, religiøs eller livssynsmessig bakgrunn. Faget skal bidra til at elevene utvikler mangfoldskompetanse. Samiske perspektiver inngår. Temaer knyttet til kjønn og funksjonsevne inngår også.

Etisk refleksjon

Elevene skal kunne identifisere etiske dilemmaer og drøfte moralske spørsmål ved hjelp av egen erfaringsbakgrunn, evne til innlevelse og ulike etiske modeller og begreper. Etisk refleksjon gir mulighet til å håndtere store og små spørsmål, konflikter og utfordringer med betydning for skolesamfunnet, hverdagslivet og det globale samfunnet. Filosofiske tenkemåter gir elevene redskaper til å analysere argumentasjon og påstander.

Verdier og prinsipper

I KRLE behandles verdispørsmål på bakgrunn av kunnskap om og gjennom utforsking av religiøse og filosofiske tradisjoner og ideer. På denne måten blir elevene kjent med verdiene som skolen og samfunnet bygger på, og hvordan de er forankret i ulike religioner og livssyn. Faget gir innsikt i kristen og humanistisk arv og tradisjon og i hvordan disse har endret seg gjennom historien. Kunnskap om religioner, livssyn og etikk lokalt og globalt bidrar til forståelse av mangfold, identitet og endring. Faget gir elevene øvelse i å leve med uenighet og forskjellighet.

Faget gir dem også kunnskap om menneskerettighetene og bevissthet om menneskeverdet som grunnleggende verdi, og det legger til rette for demokratisk medvirkning. Lek, kunstneriske uttrykksformer og utforskende og kreative læringsaktiviteter gir elevene muligheter til å utvikle både faglig kunnskap og sosial kompetanse. Faget gir øvelse i etisk refleksjon og bidrar til å utvikle elevenes dømmekraft i hverdagslivet og i møte med samfunnsutfordringer.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I KRLE handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om at elevene får utforske eksistensielle spørsmål og svar. Arbeidet med KRLE-faget gir elevene kunnskap om menneskeverdet og hvordan dette forankres i ulike religioner og livssyn. Faget bidrar til å utvikle elevenes evne til å reflektere over etiske spørsmål og problemstillinger som gjelder identitet, kjønn, seksualitet og psykisk helse.

Demokrati og medborgerskap

I KRLE handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om at elevene deltar i etisk refleksjon og får øvelse i å ta ulike perspektiver. KRLE bidrar til å styrke elevenes evne til å håndtere utfordrende spørsmål og være åpne for andres synspunkter i et mangfoldig samfunn. Gjennom etisk refleksjon settes elevene i stand til å problematisere makt og utenforskap og til å stille spørsmål ved gjengse normer.

Bærekraftig utvikling

I KRLE handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at elevene får utforske eksistensielle spørsmål og delta i etisk refleksjon over naturen og menneskets plass i den. Dette innebærer at elevene kan reflektere over hvordan menneske, miljø og samfunn påvirker hverandre, og over hvordan de kan ta ansvarlige valg.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i KRLE innebærer å kunne lytte til, fortelle om, presentere og samtale om faglige emner, og å kunne argumentere for egne synspunkter og innta ulike perspektiver. Muntlige ferdigheter innebærer å bruke fagspesifikke begreper til å utforske, drøfte og reflektere over fagets kunnskapsområder. Muntlige ferdigheter innebærer dessuten å kunne uttrykke ulike meninger og argumentere for disse ved hjelp av filosofiske samtaleformer, filosofisk samhandling og refleksjon.

Utviklingen av muntlige ferdigheter går fra å kunne lytte og samtale til å kunne presentere og drøfte komplekse faglige problemstillinger. Dette innebærer i økende grad å kunne bruke fagbegreper til å uttrykke og vurdere egen forståelse.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i KRLE innebærer å kunne bruke skrift- og billedspråk til å kommunisere og utvikle kunnskap om religioner, livssyn og etikk. Gjennom å skrive skal elevene kunne utforske ulike syn og argumentere for og imot. Det omfatter også å kunne bruke fagspesifikke begreper i skriftlig arbeid og vurdere egen læring i arbeid med faglige tekster.

Utviklingen av det å kunne skrive i faget går fra å kunne fortelle og beskrive til å kunne utforske faglige problemstillinger. Dette innebærer at elevene i skriftlige arbeider gradvis tar i bruk fagspesifikke begreper og gradvis utvikler kompetanse til å vurdere egen læring i arbeid med faglige tekster.

Å kunne lese

Å kunne lese i KRLE innebærer å oppleve og forstå ulike religiøse og filosofiske tekster. Det omfatter også å reflektere over og tolke tekster, illustrasjoner, symboler og andre uttrykk. Videre innebærer det å sammenligne og systematisere informasjon og vurdere kilder kritisk.

Utviklingen av det å kunne lese i KRLE går fra å kunne forstå innholdet i enkle tekster til å kunne analysere og vurdere form og innhold i komplekse tekster. Dette innebærer i økende grad å forstå fagbegreper og finne, bruke og vurdere ulike kilder til informasjon.

Å kunne regne

Å kunne regne i KRLE innebærer å kunne bruk og forstå tidslinjer i møte med framstillinger av religioner og livssyn. Det innebærer også å forstå hvordan statistikk og tabeller kan brukes.

Utviklingen av det å kunne regne i faget innebærer i økende grad å kunne forstå og reflektere over statistisk materiale og tabeller.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i KRLE innebærer å kunne bruke digitale ressurser i eget skapende arbeid. Det omfatter også å kunne innhente informasjon om religioner og livssyn fra digitale kilder og tolke og kritisk vurdere informasjonen.

Utviklingen av digitale ferdigheter i faget går fra å bruke enkle sammensetninger av tekst, lyd og bilder til å kunne lage og vurdere sammensatte digitale produkter for framstilling av faglige temaer. Digital dømmekraft utvikles gradvis gjennom økende grad av etisk refleksjon over hvordan digitale ressurser brukes.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering 4. trinn

Kompetansemål etter 4. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske og beskrive hvordan kristendom og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt
- bli kjent med og presentere noen sentrale trekk ved kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner med vekt på fortellinger, inkludert fortellinger fra samiske tradisjoner
- sammenligne og presentere årstider og høytider i kristendommen og andre religioner og livssyn
- bruke enkle fagbegreper i arbeidet med religioner og livssyn
- skille mellom ulike typer kilder til kunnskap om religioner og livssyn
- beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn
- samarbeide med andre i filosofisk samtale
- identifisere og reflektere over etiske spørsmål
- utforske og reflektere over etiske sider ved menneskers levesett og ressursbruk
- sette seg inn i og formidle egne og andres tanker, følelser og erfaringer
- forstå og presentere hva menneskerettighetene innebærer for forståelsen av menneskeverd, respekt og toleranse

Undervisvurdering

Elevene skal få mulighet til å utvikle kompetanse gjennom undervisvurderingen. Elevene utvikler og viser kompetanse i KRLE på 1.–4. trinn når de formidler kunnskaper om religioner og livssyn fra nærmiljøet og omverdenen i estetiske uttrykk og skriftlige og muntlige arbeider. Elevene utvikler og viser kompetanse i KRLE når de får anledning til å undre seg over og utforske etiske og filosofiske spørsmål sammen med andre. De utvikler og viser også kompetanse ved å ta i bruk enkle fagbegreper.

Læreren legger til rette for at elevene får utvikle og vise kompetanse gjennom varierte muntlige, praktiske og skriftlige arbeidsmåter, alene og sammen med andre. Elevene skal oppleve at det å prøve og feile er en del av det å utvikle seg i faget. Læreren skal ha jevnlig dialog om elevenes læring og utvikling i faget. Læreren skal hjelpe elevene til å sette ord på hva de kan, hva de ikke kan, og hvordan de kan videreutvikle kompetansen sin i faget. Læreren skal veilede elevene slik at de blir motivert til å delta i samtaler og meningsbrytninger.

Kompetansemål og vurdering 7. trinn

Kompetansemål etter 7. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for religions- og livssynshistorie i Norge, inkludert samers og nasjonale minoriteters religions- og livssynshistorie
- beskrive og presentere noen sentrale trekk ved kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner, med vekt på praksiser
- utforske og sammenligne tekster og materielle uttrykk fra kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner
- bruke sentrale fagbegreper i arbeidet med religioner og livssyn
- gjøre rede for ulike syn på barndom, familie og samliv i religioner og livssyn
- bruke filosofiske tenkemåter i samtale og undring
- utforske og drøfte etiske ideer fra sentrale skikkelser i filosofiske, religiøse og livssynsbaserte tradisjoner
- utforske og beskrive egne og andres perspektiver i etiske dilemmaer knyttet til hverdags- og samfunnsutfordringer
- reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til menneskets levesett, levekår og klodens framtid
- gjøre rede for hva menneskerettighetene innebærer for ytringsfrihet og trosfrihet i et demokratisk samfunn

Undervisvurdering

Elevene skal få mulighet til å utvikle kompetanse gjennom undervisvurderingen. Elevene utvikler og viser kompetanse i KRLE på 5., 6. og 7. trinn når de gjennom estetiske uttrykk, skriftlige arbeider og

muntlig kommunikasjon viser innsikt i hvordan religioner og livssyn inngår i historiske prosesser nasjonalt. Elevene utvikler og viser også kompetanse når de bruker sentrale begreper i faget. Videre utvikler og viser elevene kompetanse i faget når de i samtaler og meningsbrytninger uttrykker egne meninger og viser at de kan ta ulike perspektiver.

Læreren legger til rette for at elevene får utvikle og vise kompetanse gjennom varierte muntlige, praktiske og skriftlige arbeidsmåter, alene og sammen med andre. Læreren og elevene skal ha jevnlig dialog om elevenes motivasjon for læring og utvikling i faget. Læreren skal hjelpe elevene til å sette ord på hva de kan, hva de ikke kan, og hvordan de kan videreutvikle kompetansen sin i faget.

Kompetansemål og vurdering 10. trinn

Kompetansemål etter 10. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske og presentere sentrale trekk ved kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner og deres utbredelse
- utforske og presentere religiøse praksiser utenfor etablerte religionssamfunn
- gjøre rede for og reflektere over samenes og andre urfolks religions- og livssynstradisjoner
- bruke og drøfte fagbegreper om religioner og livssyn
- sammenligne og vurdere kritisk ulike kilder til kunnskap om religioner og livssyn
- gjøre rede for og reflektere over ulike syn på kjønn, seksualitet og seksualetikk i kristendom og andre religioner og livssyn
- utforske og presentere hvordan elementer fra kristendom og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk i populærkulturen
- utforske andres perspektiv og håndtere uenighet og meningsbrytning
- reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til det å vokse opp og leve i et mangfoldig og globalt samfunn
- identifisere og drøfte etiske problemstillinger knyttet til ulike former for kommunikasjon
- identifisere og drøfte aktuelle etiske problemstillinger knyttet til menneskerettigheter, bærekraft og fattigdom

Underveisvurdering

Elevene skal få mulighet til å utvikle kompetanse gjennom underveisvurderingen. Elevene utvikler og viser kompetanse i KRLE på 8., 9. og 10. trinn når de får anledning til å utforske faglige problemstillinger og spørsmål, og bruker kilder på en kritisk måte. De utvikler og viser også kompetanse når de gjør rede for ulike standpunkter og reflekterer over spørsmål som det er stor uenighet om. Videre utvikler og viser elevene kompetanse i KRLE når de bruker og drøfter faglige begreper og anvender kunnskaper om religioner og livssyn i kjente og ukjente sammenhenger.

Læreren legger til rette for at elevene får anledning til å vise kompetansen sin i kjente og ukjente sammenhenger. Læreren skal legge til rette for at elevene får utvikle og vise kompetanse gjennom varierte muntlige, praktiske og skriftlige arbeidsmåter, alene og sammen med andre. Læreren og elevene skal ha jevnlig dialog om elevenes motivasjon for læring og utvikling i faget. Læreren skal hjelpe elevene til å sette ord på hva de kan, hva de ikke kan, og hvordan de kan videreutvikle kompetansen sin i faget.

Standpunktvurdering

Standpunktvurderingen skal uttrykke elevens sluttkompetanse i faget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene på varierte måter får vise sin samlede kompetanse i KRLE, både skriftlig, muntlig og digitalt. Læreren skal legge til rette for at elevene får vist hvordan de mestrer utfordringer og løser oppgaver i kjente og ukjente situasjoner. Standpunktvurderingen omfatter elevens forståelse og anvendelse av fagets begreper og metoder.

Vurderingsordning

10. trinn: elevene skal ha én standpunktarakter.

Eksamensordningene i fagene skal sendes på høring og ferdigstilles senere.